

«ΜΑΚΜΠΕΘ» ΣΤΗ-**1**-ΜΑΥΡΗΝ ΗΠΕΙΡΟ.
Critic's Point

«Μάκμπεθ» στή Μαύρην ἼΗπειρο,
ἐκπληξή δεκαετιῶν στό Ἑλληνικό Φεστιβάλ!

Oh yes, black is indeed very beautiful !

33/2016.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΠΡΩΤΙΣΤΩΣ ΘΕΡΜΟΤΑΤΑ ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ στόν προσφιλέστατο νέο «φεστιβαλάρχη» Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο. Τήν τελευταία φορά πού τόν εἶδα, 5 Μαρτ. 2016, στήν αἴθουσα Τριάντη, μόλις εἶχε διοριστεῖ καί ἔπρεπε νά διαβάσει ὀλομόναχος ὑπερτριακόσιες (ἄς τίς στρογγυλέψουμε: 300) αἰτήσεις συμμετοχῆς στό Ἑλληνικό Φεστιβάλ. Ἄν ὑπολογίσουμε 10' κατά μέσον ὄρο γιά τήν ἀνάγνωση καί ἄλλα 10' σκέψεως καί ὑποτυπώδους ἐμπεδώσεως τοῦ περιεχομένου, ἔχουμε 6000 λεπτά ἄγριας χαμαλοδουλειᾶς, ἦτοι 60 ὥρες, τοῦτέστιν 7½ ὀκτάωρα ἀκριβῶς: ὥστόσο βασανιστικότερη πρέπει νά ἦταν οἱ δύο ἐπόμενες φάσεις: α) «καλό εἶναι αὐτό, ἀλλ' ἐκεῖνο θαρρῶ πῶς εἶναι καλλίτερο». Ἐν τῇ a posteriori θυμηδία μας, θυμόμαστε παμπάλαιο τραγουδάκι ὀλβιοτέρων ἐποχῶν, πρὸ διπλοπεννιαῶς καί Μνημονίων (ἀμφότερα τρισανάθεμά τα!): *Μά θαρρῶ πῶς θά τὰ μπλέξω, ἀπ' τήν Κικῆ καί τήν Κοκό ποιά νά διαλέξω, τήν Κικῆ τήν ἀγαπῶ μὰ μ' ἀρέσει κι' ἡ Κοκό.* β) Οἱ συναντήσεις μέ ἄγνωστο ἀριθμὸ ὑποβαλόντων αἰτήσεις συμμετοχῆς, ὅλα, ξανατονίζουμε, σέ 1½ μῆνα: Ἐξ' οὗ καί τὸ τὸ ὅτι ἀπλῶς ἔχουμε Ἑλληνικό Φεστιβάλ 2016, ὅ,τι καί νά παρουσιάζει, ἀποτελεῖ ἡράκλειον ἄθλο—σέ καλὸ μου, γιὰτί τώρα δὰ ἀπὸ τοὺς 12 βρῆκα νά θυμηθῶ τὸν καθαρισμὸ τῶν σταύλων τοῦ Αὐγείου; Βεβαίως οἱ μουσικοκριτικοὶ ἔχουμε λιγότερη δουλειὰ ἀλλὰ καί εὐχέρεια ἐπιλογῆς, ἐπειδὴ πολλὰ προγράμματα (δυστυχῶς σχεδὸν ὅλα

τῆς Κ.Ο.Α., δὲν ἄξιζαν ἂν ὄχι ξεσθήκωμα σίγουρα τὰ 26 € τοῦ ταξί: δὲ θὰ αὐτοκτονήσουν οἱ ἀναγνῶστες μας ἂν δὲν μάθουν πῶς ἀκούστηκε παιγμένα γιὰ ἑκατομμυριστὴ φορά τὸ 2ο Κοντσέρτο Ραχμάνινωφ ἢ ἡ 4η Συμφωνία Τσαϊκόφσκυ. Τὸ θέατρο πρόζας δὲν μὲ ἀφορᾷ ἄμεσα (δὲ λέω ἔμμεσα) καὶ κατανοῶ πλήρως ὅτι πάντως δὲν εἶναι στιγμή νὰ συζητηθοῦν κἂν ἀνατροπές ἢ διαιωνίσεις κάποιων καλῶς ἢ κακῶς κατεστημένων ἰσορροπιῶν... Τέρμα ὅμως ἡ πολυλογία, μὲ ὀλόψυχες εὐχές γιὰ καλὸ κουράγιο στὸ ἀγαπητὸ Βαγγέλη.

* * *

ΚΑΙ ΙΔΟΥ, ΘΑΥΜΑ ΘΑΥΜΑΤΩΝ, τὸ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν 2016, σημείωσε ἕναν ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους θριάμβους τοῦ σὲ 61 χρόνια ἱστορίας: τὴν παράσταση *Μάκμπεθ*, πάνω στὴν ὁμώνυμη κατὰ Σαίξπηρ ὄπερα τοῦ Τζουζέππε Βέρντι, δημιουργία τοῦ Νοτιοαφρικανοῦ Μπρέττ Μπαίλεϋ [Brett Bailey¹, γ. 1967] κατὰ *Βικιπαίδεια* «θεατρικοῦ συγγραφέως, καλλιτέχγου, σχεδιαστοῦ, σκηνοθέτου θεατρικῶν ἔργων, φεστιβαλικοῦ διευθυντοῦ» ἀλλὰ κυρίως καλλιτεχνικοῦ διευθυντοῦ τοῦ συνόλου *Third World Bunfight* (βραχυγρ. *TWB*), πού πάρα πολὺ ἐλεύθερα θὰ ἀποδίδαμε ἑλληνικὰ *Ἡ Ἐμμονή* (ἢ: *Τὸ μπούρ-μπούρ-μπούρ*) τοῦ *Τρίτου Κόσμου*. Τὸ ἀντιστρόφως ἀνάλογα τῆς λιτότητάς τοῦ καλαίσθητο 166σέλιδο πρόγραμμα τοῦ Φεστιβάλ (τομίδιο 145 x 205 χιλιοστῶν) ἐκδοτικὸς ἄθλος τῆς πολύπειρης Λητῶς Τσεκούρα, ἔγραφε τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα (10½ ἀράδες μὲ γραμματοσειρὰ *Helvetica* τῶν 9, ἀκριβῶς 149 λέξεις, γιὰ τὸ συγκρότημα καὶ τὸ ἔργο). Δεδομένου ὅτι οἱ πόρτες τῆς αἰθούσης ἀνοιξαν, (γιατί;) μόλις 5´ πρὶν σβήσουν τὰ φῶτα καὶ ἀρχίσει τὸ θέαμα, δὲν προλάβσαμε κἂν νὰ διαβάσουμε τίς σσ. 114-15 τοῦ προγράμματος Ἔτσι ἀφεθήκαμε στὴν ἐμπειρία, ἐντελῶς ἀπληροφόρητοι (κάκιστα δὲν καταφύγαμε προηγουμένως στὸ Διαδίκτυο: κλείσαμε θέσεις ὑπακούοντα σὲ βαθύτατη διαίσθηση δεκαετιῶν, πρὶν ἐνημερωθοῦμε καλλίτερα). Καί, δὲν τὸ μετανοιώσαμε. Σὰν κάτι νὰ ἄστραψε μέσα μας, διαβάζοντας

¹ Πληροφορίες διαδικτυακές: Προσοχή, τὸ μικρὸ γράφεται μὲ *δύο* ταῦ, Brett. Ἄν κατὰ λάθος κατεβάσετε τὸ Bret (μὲ ἕνα ταῦ) Bailey, πέφτετε σὲ αὐστραλιανὸ *Homo podosphaericus*, ἀπὸ τοὺς ἀναπόφευκτους (τρισανάθεμά τους) λυμεῶνες τοῦ Διαδικτύου.

τὸ ὡς ἄνω κειμενάκι τῶν 149 λέξεων, ἴδιο παντοῦ, σὲ πρόγραμμα, Διαδίκτυο κ.λπ. Ἄσε πού ὁ Τρίτος Κόσμος εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος στὸ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν / Ἑλληνικὸ Φεστιβάλ ἀπὸ καταβολῆς ἀμφοτέρων.

Πάντα κατὰ τὸ Διαδίκτυο (δύο ιστότοποι ὅλοι καὶ ὅλοι) ἢ *TWB*, πρέπει νὰ ἰδρῦθηκε περίπου πρὸ 20ετίας. Ὡς τώρα, μὲ ἔδρα τὸ Cape Town (Πόλη τοῦ Ἀκρωτηρίου, Νότια Ἀφρική) ὁ Μπαίλεϋ, παθιασμένος πολυδημιουργός, ἔχει παρουσιάσει θεάματα, (ἂν κρίνουμε καὶ μόνον τὶς φωτογραφίες πού συνοδεύουν ἀναφορές τους) συγκλονιστικά, ὅπως μιὰ μαύρη *Μήδεια*, προφανῶς κατὰ Εὐριπίδη, ἓναν Ὀρφέα, καὶ ἄλλα 8: Ἐλάχιστος φόρος τιμῆς στὸ δημιουργὸ ἢ παράθεση τῶν τίτλων τους: Ἐκθεμα Β [ἄγγλ. Exhibit B], Ἔργα Ἀρχείου [Archived Works], Τὸ Ἱερὸ [Sanctuary], *Ipi Zombi, i Mumbo Jumbo* [δὲν πειρώμεθα κἂν μετάφραση...] Ὁ Οἶκος τοῦ Ἀφρικανοῦ Ἁγίου [House of the Holy Afro], Ὁ Μέγας Ντάντα [Big Dada—ἀναφορὰ στὸν κτηνώδη τύραννο τῆς Οὐγκάντα, Ἰντι Ἀμίν Ντάντα; ²], Τερματικὸς Σταθμὸς [Terminal], σύνολο δέκα. Ἡ γενηρά μου γνώρισε τὸ μεγαλεῖο τῶν Μαύρων καὶ τὴ συμβολή τους στὸν παγκόσμιο πολιτισμὸ χάρις στὴ μεγάλη μεσόφωνο Μάριαν Ἀντερσον (1897-1993), τὸν βαθύφωνο Πῶλ Ρόμπσον (1898-1977), ἐνῶ προσωπικά λάτρεψα τὴ Μαύρη Φυλὴ τὸ Μάϊο 1963, ὅταν ἐμφανίσθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ ἐξ' Ἑνωμένων Πολιτειῶν show *Μπλάκ Νατίβιτυ* [Black Nativity, ἄγγλ.= Μαύρων Χριστούγεννα], ἐκπληκτικὸ χρωδιακὸ-χορευτικὸ θέαμα, πού κατέληγε σὲ ἔνθεο διονυσιακὸ οἶστρο, ἐνὸς ἄδολου χριστιανισμοῦ ἀναζωογονημένου ἀπὸ τὴν ἐπαφή του μὲ παγανιστικὲς ρίζες μυριόχρονης ἀρχαιότητος: τὸ εἶδα δύο φορές καὶ παραμένει ὡς σήμερα ἀπὸ τὶς ὑπεροχότερες μουσικὲς ἐμπειρίες τῆς ἐμῆς μακροβιότητος. Διαβάζοντας γιὰ τὸ *TWB*, χάρις σὲ ἀστραπιαῖα ἐλεύθερο συνειρμὸ, ἀνακάλεσα τὸ *Μπλάκ Νατίβιτυ* καὶ, ὅπως εἶπα, ἔκλεισα αὐτοστιγμὴ θέσεις.

² Ἰντι Ἀμίν Ντάντα [Idi Amin Dada, γ. 1923/28-θ. Σαουδαραβία, 16 Αὐγ. 2003], ὁ αἰμοσταγῆς καὶ παρανοϊκὸς δικτάτορας τῆς Οὐγκάντα μεταξὺ 1971 καὶ 1979. Τοῦ καταλογίζεται ἀπροσδιόριστος ἀριθμὸς (μεταξὺ 80.000 καὶ 500.000) θυμάτων τῶν συνεχῶν «ἐκκαθαρίσεων» του, μεταξὺ Ἰαν. 1971 καὶ 11 Ἀπρ. 1979, ὅταν καταλύθηκε τὸ καθεστῶς του, χάρις στὴν ἐπέμβαση τῆς γειτονικῆς Τανζανίας.

* * *

ΣΥΛΛΗΨΗ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: πάντοτε Brett Bailey. Διαβάζοντας στο Διαδίκτυο την ιστορία τῆς σημερινῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τοῦ Κονγκο (τὸ ἄλλοτε Βελγικὸ Κονγκο, ὅπως τὸ μάθαινα ὡς γυμνασιό-παις, ἄλλαξε 3-4 φορές ὄνομασία ἀπὸ τὶς 30 Ἰουν. 1960, ὅταν ἐπὶ τοῦ μαρτυρικῶ Πατρὶς Λουμούμπα ὡς πρωθυπουργοῦ, ἀνεξαρτητοποιήθηκε πλήρως ἀπὸ τὸ Βέλγιο). Ἔμεινα ἔκπληκτος γιὰ τὸ πόσο ταίριαζε ὁ *Μάκμπεθ*, *Σαίξπηρ* τε καὶ *Βέρντι*, μὲ τὴν αἵματοχυσία πού ἐπικρατοῦσε στὰ ἀνατολικά τῆς ἀχανοῦς ἐπικρατείας 2.344.858 τετρ. χλμ. 17,76 φορές μεγαλύτερης ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα (ἔκταση: 131.957 τετρ. χλμ.!). Οὐσιαστικὴ διαφορὰ (πλὴν, φυσικά, τῆς κλιματολογικῆς, τῆς πανίδος καὶ χλωρίδος) μὲ τὴν πανέμορφη σαιξπήρεια Σκωτία, τῶν Χάιλαντς (Highlands) καὶ τῶν λόχ (loch, δηλ. λιμνῶν) εἶναι τὸ ὅτι ἡ Λ.Δ. τοῦ Κονγκο, κρύβει θησαυροὺς ἀμύθητους: Τὰ ἀποθέματα ὀρυκτῶν τῆς ἐκτιμᾶται ὅτι ἀξίζουν περισσότερα ἀπὸ 24 τρισεκατομμύρια \$. Στὸ Κονγκο βρίσκονται περίπου τὸ τρίτον τῶν παγκοσμίων ἀποθεμάτων κοβαλτίου καὶ διαμαντιῶν καὶ τὸ δέκατον τοῦ παγκοσμίου χαλκοῦ, χῶρια τὰ ὀρυχεῖα χρυσοῦ καὶ τανταλίου (χρησιμοποιεῖται στὴ κινητὴ τηλεφωνία καὶ ἠλεκτρονικὲς συσκευές). Ὅλα αὐτὰ ρίχνουν λάδι στὴ φωτιά καὶ στὴ λαχτάρα γιὰ ἐξουσία πού φρύγει τὰ σπλάχνα τῶν ἀπανταχοῦ γῆς Μακ-μπέθ καὶ τῶν φιλόδοξων συνεύνων τους. Καὶ ἐξηγεῖ γιατί, κατὰ τὸ πρόγραμμα. τὰ τελευταῖα εἴκοσι χρόνια, τὰ θύματα στὴ (Λ.Δ. τοῦ) Κονγκο ξεπερνοῦν σὲ ἀριθμὸ αὐτὰ τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου... Κι' ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν παίρνουμε χαμπάρι στὸ αὐτεγκάθειρκο Ἑλλαδιστάν.

Ἀρχίζουμε μὲ τὸν πυρήνα τῆς μεγαλοφυοῦς συλλήψεως τοῦ Μπαί-λει, σύγουρα προικισμένου μὲ δείκτη νοημοσύνης πανύψηλο. Ἄντὶ νὰ ἀσελγήσει πάνω στὸ σαιξπήριο λιμπρέτο τοῦ Πιάβε, ἔγραψε ἓνα δικό του λιμπρέτο, ἀπλὸ καὶ πονεμένο ὅσο καὶ τὰ πελώρια μάτια τῶν ρακένδυτων, ὑποσιτισμένων μικρῶν Κονγκολέζων που βλέπαμε σὲ σλαΐντς. Καὶ ἀπλῶς ἐντόπισε τὰ σημεῖα τῆς ὄπερας τοῦ Βέρντι πού ταίριαζαν μὲ τὸ κείμενό του. So simple as that! Παραθέτουμε τὴν ἀρχὴ τοῦ λιμπρέ-του, ἀριστούργημα λιτότητας, συνοδευόμενο ἀπὸ 5 προβολὲς διαφανειῶν:

1-Κάπου μεταξὺ 1935 καὶ 1945 ἓνας περιοδύων ἐρασιτεχνικὸς λυ-ρικός θίασος παρουσίασε τὸν *Μάκβεθ* τοῦ Βέρντι στὸ δημαρχεῖο τῆς

ἀποικιακῆς Γκόμα, εἰδύλλιακοῦ παραλίμνιου οἰκισμοῦ στὰ ἀνατολικά τοῦ τότε Βελγικοῦ Κονγκό. Ἡ παράσταση αὐτὴ δὲν ἔχει καταγραφεῖ.

2 -Περίπου 75 χρόνια μετὰ, στὸ πίσω δωμάτιο τοῦ δημαρχείου, βρέθηκε ἓνα κιβώτιο μὲ τὰ ξεφτισμένα, πιά, κοστούμια τῆς παράστασης, στραπατσαρισμένα σκηνικὰ ἀντικείμενα, παρτιτουῦρες καὶ διάφορα ἄλλα.

3 - Τὸ κιβώτιο δόθηκε στὸν θίασο καλλιτεχνῶν «Ἡ κόλαση εἶναι οἱ ἄλλοι», πού εἶχε καταφύγει στὸ δημαρχεῖο.

4 -Ἡ περιοχή, μὲ πρωτεύουσα τὴν Γκόμα—τὸ σημερινὸ βόρειο Κίβου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τοῦ Κονγκό—ἔχει ἐρημωθεῖ ἀπὸ τὶς συγκρούσεις τῆς τελευταίας δεκαπενταετίας.

5- Ὁ θίασος «Ἡ κόλαση εἶναι οἱ ἄλλοι» χρησιμοποίησε ὅσα βρῆκε στὸ κιβώτιο γιὰ νὰ ἀφηγηθεῖ τὴν ἱστορία τῆς περιοχῆς του.

Τὰ περαιτέρω ἀνέθεσε ὁ Μπαίλεϋ σὲ ἓναν ἐκπληκτικὸ μαέστρο καὶ ἀρχιμουσικό, τὸν πολυμήχανο Βέλγο Φαμπρίτσιο Κασσόλ [Fabrizio Cassol, γ 1964], πού σπούδασε στὸ Ὠδεῖο Λιέγης μὲ τὸ συνθέτη Ἄνρὺ Πουσσέρ [Henri Pousseur, 1929-2009]. Ἀρχικὰ σαξοφωνίστας, ὁ Κασσόλ πέρασε στὴ τζάζ, καταλήγοντας στὴν Ἀφρικὴ ὅπου...μελέτησε τὴ μουσικὴ τῶν πυγμαίων Ἄκα, (Κεντρικὴ Ἀφρικανικὴ Δημοκρατία, Λ.Δ. Κονγκό). Πολυεπαγγελματίας, μὲ ἀπόλυτο σεβασμὸ στὸ Βέρντι, δὲν ἐπενέβη στὰ φωνητικὰ μέρη, ἀλλὰ ξανανορχήστρωσε μὲ εὐρηματικώτατη φινέτσα τὴ μουσικὴ του γιὰ 12 ὄργανα: φλάουτο, κλαρινέτο, φαγκότο, τρομπέτα, τρομπόνι, 2 ἐκτελεστὲς κρουστῶν, 2 βιολιά, βιόλα, βιολοντσέλο καὶ κοντραμπάσο. Οἱ ὡς ἄνω ἀποκλήθηκαν «Ὀρχήστρα Δίχως Σύνορα» (*No Borders Orchestra*): οἱ περισσότεροι ὅμως εἶχαν σέρβικα ἐπώνυμα λήγοντα σὲ *ιτς*, ἐνῶ ἡ 7μελὴς χορωδία, 2 σοπράνο (Βερονίκ, Σελίν), μεσόφωνος (Μπέλ), 2 τενόροι (Ντωφέν, Ἰμπέρ), βαρύτονος καὶ βαθύφωνος (Λωράν), βαθύφωνος (Φιστόν) μπάσος, ἦσαν ὅλοι ὄρφανὰ πολέμου, προσφυγόπουλα ἀπὸ σφαγὲς ἢ βίαια στρατολογημένα ἀπὸ τὴν τρομερὴν πολιτοφυλακὴ Μάϊ-Μάϊ³. Ἀρχιμου-

³ Ἀπὸ πρόσβαση στὸ κείμενο τοῦ ἔργου, χάρις στὴ φιλότατη μεταφράστριά του στὰ ἑλληνικά, φιλόλογο Ἑλλη Πετράντη, ὅπου καὶ τὰ ὀνόματα τῶν χορωδῶν.

σικός ὁ Σέρβος Πρέμιλ Πέτροβιτς [Premil Petrovic], ὄνειρώδης συντονιστής φωνῶν καὶ ὀργάνων Ἡ πόλη Γκόμα, ὅπου διασώθηκαν οἱ βοκαλίστες, ἀναφέρεται συχνὰ στὸ ἔργο: εἶναι χτισμένη σὲ εἰδυλλιακὴ τοποθεσία πάνω στὴ λίμνη Κίβου, στὰ σύνορα Λ.Δ. Κονγκό μὲ τὴ μικροσκοπικὴ Ρουάντα, γνωστὴ διεθνῶς ἀπὸ τὴν αἰμοσταγῆ ἀλληλεξόντωση τῶν δύο κυριότερων φυλῶν τῆς Χούτι καὶ Τούτσι: μεταξὺ ἄλλων ἡ δημιουργία τοῦ Μπαίλεϋ ἐπιβεβαίωσε καὶ τὴν ἀνατριχιαστικὴν εἰκόνα τῆς σύγχρονης Ἀφρικῆς ἀπὸ τὴν ἀξέχαστη ταινία τοῦ Ἔντουαρντ Τσβίκ [Edward Zwick] *Ματωμένο Διαμάντι* [Blood Diamond, 2004], μὲ πλαίσιο τὸν Ἐμφύλιο Πόλεμο τῆς Σιέρρα Λεόνε (Δυτικὴ Ἀφρικὴ). Ὅχι πιά Μαύρη, ἀλλὰ Κατακόκκινη (αἵματοποτισμένη) Ἡπειρος...

* * *

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ὀρχηστρική γραφὴ τοῦ Βέρντι καὶ δίχως τὴν παραμικρὴν ἔκπτωση στὴ διαφάνεια καὶ τὴν ἐκφραστικὴ τῆς λειτουργικότητα, ὁ Φαμπρίτσιο Κασσόλ, θαυματούργησε ὑφαίνοντας ἀραχνοῦφαντο ἴσθιο λεπτῶν στικτογραφημάτων ἢ κηλιδογραφημάτων καὶ ἀλαργινῶν ἀφρικανικῶν ρυθμικῶν κρουστῶν, δίχως, ἐπαναλαμβάνουμε, νὰ ἐπεμβαίνει διόλου στὴ φωνητικὴ γραφὴ τῆς χορωδίας καὶ τῶν βερντιανῶν ρόλων ποὺ ἐρμήνευσαν τρεῖς συναρπαστικοὶ μαῦροι βοκαλίστες καὶ πρὸ πάντων **ἡθοποιοὶ**: μὲ φωνές ὁμοιογενέστατα πλούσιες καὶ χυμώδεις, ὑπέροχης τονικῆς ἀκρίβειας σὲ μεγάλες ἐκτάσεις, εὐαίσθητες στὶς λεπτότερες τῶν ἐκφραστικῶν ἀποχρώσεων. Μάκμπεθ ὁ Owen Metsileng, λαίδη Μάκμπεθ ἡ Nobulumko Mngxekeza καὶ Μπάνκο ὁ Otto Maidu, διαθέτοντες ἐλάχιστο (βλ. πιὸ κάτω) χῶρο γιὰ νὰ κινήθουν. Ὅσο γιὰ τὸν «ἴσθιο» τοῦ Κασσόλ ἀνέπεμπε στὴ μικροπολυφωνία μυριάδων «πολύχρωμων» ψιθύρων ποὺ συνιστοῦν τὸ ἀξέχαστο σ' ὅποιον τὸ ἄκουσε τραγοῦδι τῶν τροπικῶν δασῶν.

Ὁ σκηνοθέτης Μπαίλεϋ κατένειμε τὸ ἔμφυχο ὑλικό του στὶς τρεῖς ἐπάνω πλευρές ἑνὸς «τραπεζίου», νοητὴ βάση τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦσε τὸ προσκῆνιο. Στὸ ἀριστερὴ τὸ ὀργανικὸ σύνολο ὑπὸ τὸν Πρέμιλ Πέτροβιτς. Στὴ δεξιὰ, ἡ χορωδία. Στὸ μέσο, ἐλαφρῶς ὑπερυψωμένο «πόντιουμ» τὸ

Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι στὸ κείμενο, τραγοῦδησαν στὴν πρεμιέρα τοῦ ἔργου στὸ Καίηπ Τάουν: τὰ ὀνόματα τῶν χορωδῶν τῆς ἀθηναϊκῆς παραστάσεως, ἦσαν μὲν ἀφρικανικά ἀλλὰ ὅλως διαφορετικά.

πολύ 6 (3 x 2;) τετρ. μέτρων, πού περιλάμβωνε καί σκηνικά «χρειώδη» (ὄχι «ἐπιπλα»). Πάνω σ' αὐτὸ τὸ μικροσκοπικὸ χῶρο, οἱ τρεῖς ἠθοποιοὶ (οἱ ἄντρες μὲ γκρενὰ μπερὲ καὶ στολὲς παραλλαγῆς, ἢ λαίδη μὲ τυπικὰ κονγκολέζικη γυναικεία περιβολή) καὶ οἱ τρεῖς «μάγισσες» (ἐδῶ «μάγοι» μὲ λευκὰ προσωπεῖα) ἀνέπτυξαν τρομερὴ γκάμμα ὑποκριτικῆς. Πίσω τους ἓνα μαγικὸ ὀρθογώνιο-ὀθόνη, ἄλλοτε μὲ συνδυασμοὺς σχημάτων καὶ χρωμάτων πού θὰ ἄφηναν ἀναυδο κάθε σχεδιαστὴ γυναικείων ὑφασμάτων καὶ ἄλλοτε ὡς φόντο πάνω στὸ ὁποῖο προβάλλονταν ἀσπρόμαυρες ἐπεξηγήσεις, ὅπως σὲ ταινίες τοῦ βωβοῦ, ἢ (ἀνάλογα μὲ τὰ δρώμενα) δυσσιώνα ἱπτάμενες φιγουῦρες ἀπὸ ἄσπρο χαρτὶ ἀπειλητικῶν τροπικῶν πουλιῶν, φιγουῦρες κονγκολέζικων «χαρτονομισμάτων», μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Μάκμπεθ. κ.λ.π. καὶ ἄλλοτε μαυρόασπρες φωτογραφίες - ντοκουμέντα φρίκης (λιμοκτονοῦντα ὄρφανά, τὸ πτώμα τοῦ μαύρου Ντάνκαν μὲ μεγάλα, ἀκίνητα μάτια κ.λπ). Διάρκεια: 110' χωρὶς διάλειμμα. Συμπέρασμα: Ὀνειρώδης συνύπαρξη καὶ συλλειτουργία θεάματος καὶ ἀκροάματος, θαρρεῖς καὶ δημιουργήθηκαν ἐξ' ἀρχῆς τὸ ἓνα γιὰ τὸ ἄλλο. Τὸ ἀστραπιαῖα αὐθόρμητο χειροκρότημα τῆς δυστυχῶς μισογεμάτης αἰθούσης, ἐπικύρωσε τὸ θρίαμβο. Ἀνιάτου καί... μοσχοπληρωμένης ἠλιθιότητος ἐγγώρια καὶ ἀλλοδαπὰ στραβάδια τῆς «σκηνοθεσίας», ἰδοὺ τί σημαίνει καινοτομία! Ἀπὸ τὴ στιγμή πού τέλειωσεν αὐτὸς ὁ Μάκμπεθ λαχταρῶ νὰ τὸν ξαναδῶ. Τὶ μεγαλύτερη δικαίωση τοῦ Μπρέττ Μπαίλεϋ; (Αἴθουσα Τριάντη, 22 & 23.7.2016).
